

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilöstörahasolain ja tuloverolain 65 §:n muuttamisesta

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi henkilöstörahasolain ja tuloverolain 65 §:n muuttamisesta (HE 265/2022 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta (TyVM 20/2022 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

henkilöstörahasolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan henkilöstörahasolain (934/2010) 3—5 ja 11 §, 20 §:n 1 momentin 3 kohta, 28, 34, 43, 45 ja 47 §, 56 §:n 1 momentin 4 kohta, 60 § ja 61 §:n 2 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 5 § laissa 1158/2015 ja 11 § osaksi laissa 1158/2015, sekä *lisätään* lakiin uusi 59 a § seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan yrityksen, valtion viraston, kunnan, kuntayhtymän, hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän henkilöstön perustamaan Suomessa toimivaan henkilöstörahasoloon ja:

- 1) suomalaiseen yritykseen ja sen tulosityksikköön sekä sen ulkomaiseen tytäryritykseen;
- 2) ulkomaisen yrityksen Suomessa rekisteröityyn sivuliikkeeseen;
- 3) valtion virastoon ja laitokseen tai sen tulosityksikköön;
- 4) valtion liikelaitoksista annetussa laissa (1062/2010) tarkoitettuun liikelaitokseen tai sen tulosityksikköön;
- 5) kuntaan, kuntayhtymään, hyvinvointialueeseen ja hyvinvointiyhtymään tai sen tulosityksikköön;

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

6) Kansaneläkelaitokseen;

7) yliopistolaissa (558/2009) tarkoitettuun yliopistoon.

Yrityksellä tarkoitetaan yhteisöä, säätiötä tai luonnollista henkilöä, joka harjoittaa taloudellista toimintaa riippumatta siitä, onko toiminta tarkoitettu voittoa tuottavaksi.

Mitä tässä laissa säädetään työntekijästä ja yrityksestä, sovelletaan myös virkamieheen ja vi-ranhaltijaan sekä valtion virastoon ja laitokseen, kuntaan ja kuntayhtymään, hyvinvointialuee-seen ja hyvinvointiyhtymään, Kansaneläkelaitokseen sekä yliopistoon, jollei toisin säädetä.

4 §

Yhteinen henkilöstörahasto

Yhteinen henkilöstörahasto voidaan perustaa:

- 1) samaan konserniin kuuluvien yritysten yhteyteen;
- 2) kahden tai useamman yrityksen yhteyteen, jos yrityksillä on keskenään sellainen taloudellisen tai toiminnallinen yhteys, että järjestelyä voidaan pitää henkilöstörahaston hoitamisen ja henkilö-störahaston jäsenten kannalta tarkoituksenmukaisena;
- 3) kahden tai useamman valtion viraston ja laitoksen yhteyteen;
- 4) kahden tai useamman kunnan tai kuntayhtymän yhteyteen;
- 5) kahden tai useamman hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän yhteyteen.

Yhteiseen henkilöstörahastoon voi kuulua myös samaan konserniin kuuluvan ulkomaisen yri-tyksen Suomessa rekisteröidyn sivuliikkeen henkilöstö ja ulkomaisen tytäryrityksen henkilöstö, jos sen emoyritys on suomalainen.

5 §

Perustamisen edellytykset

Tässä laissa tarkoitettu henkilöstörahasto voidaan perustaa vain, jos yrityksen tai sen tulosityk-sikön työsuhteessa olevien henkilöiden määrä on säännöllisesti vähintään viisi ja yrityksen liike-vaihto tai sitä vastaava tuotto on rahastoa perustettaessa vähintään 100 000 euroa.

Henkilöstörahasto voidaan perustaa, vaikka 1 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty, jos yritys tai sen tulosityksikkö on perustettu edeltävän vuoden aikana ja olosuhteisiin nähden voidaan pitää ilmeisenä, että mainitun momentin mukaiset vaatimukset tulevat täyttymään henkilöstöra-haston kolmen ensimmäisen täyden tilikauden aikana.

11 §

Perustamiskokous

Henkilöstöryhmien edustajat laativat ehdotuksen henkilöstörahaston perustamisesta ja sään-nöistä sekä kutsuvat koolle henkilöstörahaston perustamiskokouksen kirjallisella kokouskutsulla tai muulla todistettavalla tavalla. Ehdotuksen laatijoiden on toimitettava kokouskutsu tuleville jä-senille tai heidän valitsemilleen edustajille vähintään viikko ennen kokousta. Jos henkilöstöllä tai henkilöstöryhmällä ei ole edustajaa, henkilöstö tai henkilöstöryhmä voivat yhdessä tehdä ehdo-tuksen ja kutsua koolle perustamiskokouksen.

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

Ennen henkilöstörahaston perustamista koskevaa päätöstä kokouksessa on hyväksyttävä henkilöstörahastolle säännöt.

Päätökset rahaston säännöistä ja sen perustamisesta voidaan hyväksyä, jos niitä on kannattanut vähintään kaksi kolmasosaa annetuista äänistä.

Perustamiskokouksessa henkilöstörahastolle on valittava hallitus ja tilintarkastaja.

20 §

Henkilöstörahaston ylimääräinen kokous

Henkilöstörahaston on pidettävä ylimääräinen kokous, jos:

3) vähintään kaksi jäsentä, jotka edustavat vähintään kymmentä prosenttia rahaston jäsenistä tai henkilöstöryhmän edustaja, joka edustaa vähintään kymmentä prosenttia rahaston jäsenistä sitä kirjallisesti vaatii ilmoittamansa asian käsittelyä varten;

28 §

Hallitus

Henkilöstörahastolla on oltava hallitus, johon kuuluu vähintään kaksi jäsentä. Säännöissä voidaan määrätä, että hallituksen jäsenille valitaan varajäsenet. Varajäsenen sovelletaan, mitä hallituksen jäsenestä säädetään.

Hallituksen jäsenen tulee olla henkilöstörahaston jäsen tai yrityksen johtoon kuuluva henkilö. Vajaavaltainen, liiketoimintakieltoon määrätty tai konkurssissa oleva ei voi olla hallituksen jäsenenä.

34 §

Tilintarkastus ja tilintarkastuskertomus

Henkilöstörahaston tilintarkastuksesta säädetään tilintarkastuslaissa (1141/2015). Henkilöstörahastolle on kuitenkin aina valittava tilintarkastaja poiketen siitä, mitä tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:ssä säädetään. Lisäksi tilintarkastukseen sovelletaan tämän luvun säännöksiä ja 11 §:ää.

Tilintarkastuskertomuksen tulee sisältää lausuma siitä, onko rahaston varat sijoitettu 41 §:ssä säädetyllä tavalla.

Tilintarkastuskertomukseen on liitettävä yrityksen tilintarkastajan lausunto siitä, onko henkilöstörahastoerä ja sen lisäosa suoritettu yrityksen päättämän määräytymisperusteen mukaisesti. Jos rahasto on sijoittanut varojaan yritykseen oman pääoman ehdoin eikä näillä varoilla ole markkina-arvon perusteella todettavaa käypää arvoa, kertomukseen on liitettävä yrityksen tilintarkastajan lausunto siitä, ovatko nämä sijoitukset asianmukaisesti arvostetut.

Yrityksen, joka tilintarkastuslain 2 luvun 2 §:n 2 momentin perusteella ei ole valinnut tilintarkastajaa, on kuitenkin pyydettävä tilintarkastajalta 3 momentissa tarkoitettua lausuntoa ja toimittava ne maksutta henkilöstörahaston käyttöön.

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

43 §

Yli- ja alijäämä

Henkilöstörahaston jäsenosuuspääoman tuottama yli- tai alijäämä ja arvonmuutokset, jotka on tehty tämän pääoman sijoituksiin, on tilikausittain liitettävä jäsenten osuuksiin heillä tilikauden aikana keskimäärin olleiden rahasto-osuuksien arvojen suhteissa. Rahasto voi säännöissään määrätä, että yli- tai alijäämä ja arvonmuutokset liitetään jäsenten osuuksiin heillä tilikauden alkaessa olleiden rahasto-osuuksien arvojen suhteissa. Lisäksi rahasto voi säännöissään määrätä, että jäsenen jäsenosuuspääoman tai hänen jäsenosuuspääomansa osan arvonmuutokset liitetään kunkin jäsenen rahasto-osuuksiin sijoituskohteiden toteutuneiden arvonmuutosten mukaisesti. Rahasto voi säännöissään määrätä lisäksi siitä, että jäsenosuuspääoman tuottama yli- tai alijäämä voidaan liittää kunkin jäsenen rahasto-osuuteen niiden arvon mukaisessa suhteessa. Säännöissä voidaan myös määrätä, että ylijäämä tai sen osa maksetaan tilikausittain jäsenille tai liitetään rahaston yhteispääomaan.

Jäsenellä, jolle rahasto-osuus on maksettu työsuhteen päättymisen perusteella, ei ole oikeutta yli- tai alijäämään eikä arvonmuutoksiin rahasto-osuuden maksupäivän ja tilikauden päätöspäivän väliseltä ajalta.

Henkilöstörahaston muu kuin jäsenosuuspääoman tuottama alijäämä on tilikausittain katettava aikaisempien vuosien ylijäämällä, yhteispääomalla tai jäsenosuuspääomalla. Ylijäämän käytöstä päättää rahaston kokous.

45 §

Rahasto-osuuden nosto

Rahasto-osuus jakautuu sidottuun osaan ja nostettavissa olevaan osaan. Sidotusta osasta siirretään arvonmäärityspäivän jälkeen vuosittain pääomaa nostettavissa olevaan osaan. Siirrettävän pääoman osuudesta määrätään henkilöstörahaston säännöissä ja se voi olla enintään 15 prosenttia sidotusta osasta.

Jäsenellä on nostoilmoituksen tehtyään oikeus saada nostettavissa oleva osa rahana viipymättä arvonmäärityspäivän jälkeen, siten kuin henkilöstörahaston säännöissä tarkemmin määrätään. Henkilöstörahaston säännöissä voidaan määrätä, että jäsenen niin halutessa ja säännöissä tarkemmin määrättävällä tavalla nostettavissa oleva osuus voidaan suorittaa työnantajayrityksen tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen osakkeilla, jotka on saatettu julkisen kaupankäynnin kohteeksi arvopaperimarkkinalain (746/2012) mukaisesti.

47 §

Rahasto-osuuden suorittaminen tai siirtäminen toiseen henkilöstörahastoon työsuhteen päättyttyä

Riippumatta siitä, mitä säännöissä määrätään rahasto-osuuden nostamisesta, jäsenelle tai hänen oikeudenomistajilleen on suoritettava osuus neljän kuukauden kuluessa seuraavasta arvonmäärityspäivästä luettuna siitä, kun jäsenen työsuhde on päättynyt.

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

Jäsenellä on aina halutessaan oikeus nostaa rahasto-osuutensa haluamansa suuruisissa erissä työsuhteen päättymistä seuraavina enintään neljänä vuosittaisena rahasto-osuuksien maksupäivänä, jos hänen työsuhteensa on päättynyt:

- 1) taloudellisilla tai tuotannollisilla irtisanomisperusteilla;
- 2) työsopimuslain (55/2001) 5 luvun 7 §:n 1 momentin, valtion virkamieslain (750/1994) 29 §:n 1 momentin tai kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain (304/2003) 32 §:n 1 momentin perusteella lomautuksen jatkuttua yhdenjaksoisesti vähintään 90 päivää;
- 3) eläkkeelle siirtymisen johdosta.

Rahasto-osuuden suorittamisen jälkeen jäsenen osuuteen liitettävän henkilöstörahastoerän osa on vastaavasti suoritettava hänelle tai hänen oikeudenomistajilleen.

Jos työntekijä siirtyy työsuhteen päätyttyä sellaisen työnantajan palvelukseen, jonka yhteydessä toimii henkilöstörahasto, hänen rahasto-osuutensa voidaan työntekijän pyynnöstä suorittamisen sijasta siirtää uuteen henkilöstörahastoon. Siirron edellytyksenä on, että pyyntö siirrosta on tehty ennen työsuhteen päättymistä seuraavaa arvonmäärityspäivää ja molempien henkilöstörahastojen hallitukset hyväksyvät siirron. Rahasto-osuuden siirron on tapahduttava neljän kuukauden kuluessa seuraavasta arvonmäärityspäivästä luettuna siitä, kun jäsen on esittänyt siirtoa koskevan pyyntönsä.

56 §

Purkamisperusteet

Henkilöstörahasto on purettava, jos:

-
- 4) kunnan tai kuntayhtymän taikka hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän toiminta lakkaa;
-

59 a §

Maksettavaksi erääntyneen vähäisen rahasto-osuuden lakkaaminen

Jos rahaston jäsen ei pyynnöstä anna henkilöstörahastolle vähäisen rahasto-osuuden maksamiseksi välttämättömiä tietoja, jäsenen saaminen henkilöstörahastolta lakkaa kahden vuoden kuluttua siitä, kun jäsenen saatava olisi pitänyt maksaa 47 tai 58 §:n perusteella. Pyyntö tietojen toimittamiseksi on annettava todisteellisesti tiedoksi jäsenelle tai hänen oikeudenomistajalleen. Rahasto-osuutta pidetään vähäisenä, jos se alittaa aluehallintovirastolle tehtävän maksutalletuksen käsittelymaksun määrän.

Rahasto-osuutta, jota koskeva jäsenen oikeus on 1 momentin perusteella lakannut, käsitellään henkilöstörahastossa tilikauden ylijäämänä.

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

60 §

Esteellisyys

Jäsen ei saa osallistua sellaisen asian käsittelyyn, joka koskee hänen ja henkilöstörahaston välistä sopimusta tai muuta asiaa, jossa hänen yksityinen etunsa saattaa olla ristiriidassa rahaston edun kanssa.

Hallituksen jäsen tai muu henkilö, jolle on uskottu henkilöstörahaston hallintoon kuuluva tehtävä, ei saa osallistua tilintarkastajan valintaan tai erottamiseen eikä tilinpäätöksen vahvistamista tai vastuuvapauden myöntämistä koskevan asian käsittelyyn, jos asia koskee hallintoa, josta hän on vastuussa.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään, ei sovelleta, jos henkilöstörahaston kaikki jäsenet ovat esteellisiä samalla perusteella, eikä päätös loukkaa jäsenten yhdenvertaisuutta.

61 §

Salassapitovelvollisuus

Jos viraston tai laitoksen, kunnan tai kuntayhtymän taikka hyvinvointialueen tai hyvinvointiyhtymän palveluksessa oleva on henkilöstörahaston toimielimen jäsen tai varajäsen, häneen sovelletaan 1 momentissa säädetystä poiketen, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) ja muualla laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Jäsenen saaminen henkilöstörahastolta voi lakata lain 59 a §:n 1 momentin mukaisesti aikaisintaan, kun on kulunut kaksi vuotta lain voimaantulosta.

Laki

tuloverolain 65 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään tuloverolain (1535/1992) 65 §:ään, sellaisena kuin se on laissa 227/1996, uusi 2 momentti seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 245/2022 vp

65 §

Henkilöstörahastosta saatu tulo

Rahasto-osuutta ei katsota saaduksi siltä osin kuin se siirretään henkilöstörahastolain 47 §:n 4 momentin mukaisesti uuteen henkilöstörahastoon.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

Helsingissä 20.1.2023

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri